

מה חדש ב"און"?

הקפאת זירמה

בספטמבר 1964 שמענו לראשונה מפי מדענים יאפאניים בקונגרס העולמי ה-5 להזרעה מלאכותית, שהתקיים באיטליה, על המצאתם להקפיא זירמה מרוכזת בצורת כופתיות ושמירתן בטמפרטורה של מינוס 196 מ"צ בחנקן נוזל. אחרי כן ראינו במכונים שונים באירופה ביצוע ההקפאה הזו למעשה. ב-1965/6 ערכנו סידרת ניסויים כדי ללמוד שיטה זאת. בשנת 1966/7 הרחבנו את הניסויים וביצענו 11,500 הזרעות בכופתיות כאלה והישגנו תוצאה שהיתה שווה לזאת של הולנד. בשנת 1967/8, לאחר שנוכחתי שבגרמניה ובצרפת מצליחים יפה בהזרעה בכופתיות, ביצענו בארץ 45,000 הזרעות בכופתיות. שיטת השימוש והתוצאות לא היו אחידות ונתקלנו בקשיים טכניים ופסיכולוגיים מסויימים. ביולי 1968, בקונגרס העולמי ה-6 להזרעה מלאכותית בפרז, יזמתי שיחה כללית, בה לובנו כל הבעיות הטכניות של הקפאת הכופתיות והפירותן בשדה. נוסף לזה ביררתי את כל פרטי העבודה בשיחות אישיות עם מנהל העבודה בכופתיות בפנילנד, שם הזריעו עד אז מיליון פירות בכופתיות והתוצאות היו מצויינות. בביקורי במכון להזרעה גדול באנגליה ובאחר בגרמניה למדתי את הביצוע הטכני החדש של התקנת כופתיות, את שיטות ההפשרה, השימוש בחומרים והטמפרטורות הנוחות.

בראשית שנה זאת התקשרנו עם בית החרושת לתרופות "נוביס" לשם הכנת חומר המיהול נאטריום-ציטראט סטנדרטי, סטארילי ומבוקר, באמצעות סגורות. הנהגנו שיטה אחידה בעבודה לפי הוראות מדוייקות שניתנו למזריעים. ייצור הכופתיות והביקורת על טיבן נעשה בקפדנות מרובה בבדיקת סטרים. לאחר הדרכה מרכזית החלו כל המזריעים להזריע בכופתיות ומאז חודש דצמבר 1968 כל ההזרעה היא בכופתיות בלבד. תוצאות ההתעברות השתפרו לעומת השנה הקודמת והן משתוות עם התוצאות של הזרעה בזירמה טריה בשנים קודמות.

בסיכום: גם הפעם, כבעבר כשהתחלנו בשיטת עבודה חדשה, נתנסינו בחבלי-לידה, בכשלונות זמניים ובהתקפות עלינו; וגם הפעם התגברנו ועמדנו במשימה. במרחב "און" כבר התעברו בשיטה זו למעלה מ-35,000 פרות. כיום עומדים לרשות הבוקר, כל הפרים הבדוקים, שני פרים צעירים ושני פרי שרולה.

מיבחני פרים

מיבחני הפרים לחלב, הנערכים ברציפות מדי 4 חודשים, לא העלו עד כה פר צעיר חדש, אשר רמת תנובת בנותיו תתבלט באופן מיוחד מעל הרמה של הפרים הוותיקים שנרכשו בארץ צוטה-הברית ב-1959 וב-1962. פרים אלה בולטים בטיבם והפריים שנבחנו בזמן האחרון הינם, לפי סדר כרונולוגי, בנים של פרים קודמים (תור, חמדן, מותק ועוד), אשר בזמנם היו חיוביים ובמרוצת השנים, עם ההתקדמות מבחינה גנאית, הפכו שליליים. אם גם בנים אלו עולים על אבותיהם, בכל אופן אין הם עוברים את רמת פרי הייבוא האחרונים. לעומת זה יש לצפות שבין הבנים של פרי ייבוא אלה, שייבחנו בעתיד הקרוב, ימצאו כאלה אשר יעלו על אבותיהם. קשה מאוד להמשיך ולהתקדם מעל לרמה הנורכחית, אלא אם נעמיד במיבחן פרים צעירים רבים יותר מאשר עד כה. את הצורך של שימוש רב יותר בפריים צעירים, קשה להחדיר להכרת הבוקרים. יש להתריע נגד הנוהג הנפסד של מכירת מבכירות, בנות פרים צעירים, לייצוא. אנו הורסים במו ידינו את אפשרויות התקדמותנו. אין חשש שהפריים הצעירים יהיו פחות טובים מאבותיהם, לכן אנו פונים לציבור הבוקרים להגביר את השימוש בפריים צעירים ולשמור על בנותיהם.

תכנית הטיפוח

וועדת הטיפוח אישרה תכנית, לפיה יש לבצע השנה הזרעות מ-16 פרים צעירים. את מספר ההזרעות מכל פר נקטין ל-1500 (במקום 2000 עד עתה). לפי חישובינו נקבל אחרי 4 שנים

בה דנו על ביצוע ההחלטות בדבר האיחוד. ע"י הנהלת „און” הוגשו הנחות יסוד דלהלן:

1. בכל הארצות בהן משק הבקר הוא ברמה גבוהה וההזרעה המלאכותית נפוצה ומאורגנת היטב, מתבלט תהליך של איחודים בין אגודות גדור לות לשם ניצול משותף של הפוטנציאל הגאנאטי אשר ברשותם. ישנן דוגמאות של איחוד מלא, של בנקים משותפים לזירמה בלבד, ויש איחוד של פירות ללא איחוד אירגוני עסקי. גם בארץ תהליך האיחוד הוא חיוני.

2. בגלל המצב המיוחד של ישראל, מבחינה בטחונית וסכנת מחלות מדבקות, אין לרכו את כל הפרים במקום אחד וצריך לקיים שתי פירות עם 3-2 בנקים מרכזיים לשמירת זירמה קפואה. 3. לאחר ששתי האגודות פועלות זה שנים לפי אותן תוכניות הטיפול, יש לאחד את הפעור לות ולבצע את התכנית ביחד.

4. בחודשי הקיץ המאוחרים, בהם טיב הזירמה נחות, אין זה רצוי להקפיא זירמה ואין הדבר נחוץ כל עיקר; אפשר להכין זירמה בחודשים הנוחים מבחינה אקלימית; לכן אין צורך להעביר את הפרים למקום בעל אקלים נוח במיוחד, ואפשר לנצל את המיבנים הקיימים, בהם הושקע הון רב.

5. המצב העובדתי הוא כזה שרוב הבקר נמצא בצפון-הארץ ושני שלישים מהפרות שבבית קורת התנובה, שהן היסוד לפעולות הטיפול, נמצאים במרחב „און”.

לאור הנחות אלה מציעה הנהלת „און”:

א. לכוון מרכז אחד להפקה והקפאת הזירמה של כל הפרים;

ב. לאחד את שתי וועדות הטיפול;

ג. לרכוש את כל העגלים במשותף ולהחזיקם במיבנים של „און”; בהגיעם לגיל המתאים, להפיק ולהקפיא שם את זירמתם ולהפיצה במרחב חבי שתי האגודות בכל הארץ;

ד. לארגן בנקים משותפים של זירמת הפרים הבדוקים;

ה. לאחד את הרישום והעיבוד הסטאטיסטי של ההזרעות באמצעות מחשב אלקטרוני.

ו. לדון על דרכי איחוד אירגוני ועסקי. משה הימן

נתונים במחשב האלקטרוני על תנובות וכר של 100 פרות מכל פר. במשקי ביקורת החלב ב„און” ממליטות 6500 מבכירות בכל שנה. אם מתוכן יהיו כ-25% בנות מפרים צעירים, הרי נקבל 1600 מבכירות, בנותיהן של 16 פרים צעירים, כלומר — 100 בנות לכל אחד. עלינו לעמוד בביצוע תכנית זאת במדויק.

הפרים הצעירים החדשים

בשנה שעברה רכשנו 20 עגלים ומהם נשאר 17. חלק גדול מעגלים אלה הם בנים לפרים מצ-טיינים ביותר בארצות הברית ובשבדיה. מהשימוש בזירמה קפואה שהובאה מחו"ל והזרעה מתוכננת של „עתודות” נולדו עגלים, שהינם בנים לפרות המצטיינות ביותר בעדרי הארץ ולפרים טובים ביותר שיכולנו למצוא בחוץ-לארץ. לכן אנו ממליצים במיוחד על השימוש בזירמת הפרים הצעירים האלה.

כיום יש לנו: משלושת הפרים השבדיים הטור בים ביותר — 2 בנים מטיארפ, 2 בנים מדנילו (2 נוספים נמסרו ל„השרות”), 1 בן ברטמן (2 נוספים נמסרו ל„השרות”); כן גם בנים של 5 פרים אמריקאיים בעלי מיבחן חיובי ביותר; בנייהם שלושה מצטיינים במיוחד בשומן: 1 אריק, 1 לוזו, 1 לוציפר, 1 ברוס ו-7 אורלו.

ישנן גם פרות „עתודות” אחדות, שהתעברו מהפר בעל המיבחן הטוב ביותר בחלב בארצות-הברית — „קינגפין” ואחרות — מ„אוליבר קינג”, אשר עומד במקום הראשון שם בין הפרים המשרים את אחוז השומן בצד תנובת החלב.

לוח פרים חדש לשנת 1969

הוצאנו לוח פרים חדש ובו כל הנתונים המעודכנים על הפרים הבדוקים והמלצות איך להשתמש בהם לצורך השבחה בצאצאים תכונות אינדיבידואליות בלתי רצויות שמופיעות באמ"הות. כן ריכזנו את הנתונים על הפרים הצעירים. לנחיות הבוקרים פירסמנו בלוח גם את השמות המספרים של כל הפרים שבהמתנה והפרים שיצאו, אבל יש להם בנות צעירות במשקים.

לשאלת האיחוד עם „השרות”

התקיימה ישיבה שניה, בה השתתפו ההנהלות המצומצמות של „און” ו„השרות” ומזכיר המ.ב.